

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1859/23
23.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Јелић, адвокат из Београда, Мике Аласа бр. 46, против тужене “Addiko Bank” а.д. Београд, са седиштем у Београду, Булевар Милутина Миланковића бр. 7в, као правног следбеника банке “Нуро Алре Адриа Банк”, коју заступа пуномоћник Јелена Јовићевић, адвокат из Београда, Дечанска бр. 23, ради утврђења, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П.бр. 469/21 од 26.12.2022. године, у седници већа одржаној дана 23.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П.бр. 469/21 од 26.12.2022. године у делу става првог изреке којим је утврђено да су ништаве и да не производе правно дејство одредбе члана 1 став 2, члана 3 став 1 под а) и члана 7 Уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 24.01.2008. године и у ставовима другом, трећем и четвртом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П.бр. 469/21 од 26.12.2022. године у преосталом делу става првог изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава одредба члана 1 став 1 Уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 24.01.2008. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у шестом ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П.бр. 469/21 од 26.12.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена “Addiko Bank” а.д. Београд да тужиоцу АА из ... на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 502.667,00 динара, све у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Образложење

Ожалбеном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па је утврђено да су ништаве и да не производе правно дејство одредбе члана 1 став 1 и став 2, члана 3 став 1 под а) и члана 7 Уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 24.01.2008. године, закљученог између тужиоца и тужене, што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 3.710.297,25 динара, са законском затезном каматом на појединачне износе како је то наведено у овом ставу. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу, на име накнаде трошкова за обраду кредита, исплати износ од 149.059,78 динара са законском затезном каматом почев од 30.1.2008. године, па до коначне исплате, а ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу, на име трошкова премије осигурања код Националне корпорације за осигурање кредита, исплати износ од 163.965,76 динара са законском затезном каматом почев од 30.1.2008. године па до коначне исплате. Ставом петим изреке пресуде, констатовано је да је тужба тужиоца повучена у делу у коме је тужилац тражио утврђење ништавости целог уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 24.01.2008. године и у делу у коме је тужилац тражио исплату разлике између износа од 11.226.321,25 динара и износа који су досуђени ставом првим, другим и трећим изреке наведене пресуде. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 654.500,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавила тужена, побијајући исту у ставовима првом, другом, трећем, четвртим и шестом изреке, како то произлази из навода жалбе, а из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужене делимично основана.

У проведеном поступку, првостепени суд није починио битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Изрека пресуде је разумљива и јасна, у пресуди је наведено довољно разлога о свим битним чињеницама, па се њена правилност и законитост могу испитати, због чега се неосновано жалбом тужене указује да је пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из тачке 12 наведене законске одредбе.

Према утврђеном чињеничном стању, између "Нуро Алре Адриа Банк" и тужиоца, као корисника кредита, закључен је Уговор о стамбеном кредиту бр. ... од 24.01.2013. године, којим је у члану 1 став 1 уговорено да је банка кориснику кредита одобрила кредит у износу од 145.300 CHF у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања у течај. Чланом 1 став 2 уговора, уговорена је за обрачун вредности дуга валутна клаузула, тако што ће се износ дуга на дан закључења уговора утврдити у швајцарским францима, а прерачунавати у динаре по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, као и на дан отплате сваког ануитета и свих других дуговања

корисника кредита. Чланом 2 став 1 уговора, корисник кредита се обавезао да у циљу обезбеђења кредита достави банци три бланко менице потписане од стране корисника кредита са клаузулом “без протеста”, уз истовремено потписивање Споразума о испуњавању бланко потписаних меница између банке као меничног повериоца и корисника кредита као меничног дужника, као и да достави банци судску оверену заложну изјаву на основу које ће се заснивати заложно право извршна вансудска хипотека првог реда у корист банке на предметној непокретности. Чланом 3 под а) корисник кредита се обавезао да на дан пуштања кредита у коришћење плати банци једнократне накнаде и то за обраду кредитног захтева у висини 2 % од износа одобреног кредита из члана 1 уговора по средњем курсу НБС за валуту CHF, под тачком б) и 30 еура у динарској противвредности по средњем курсу на дан пуштања кредита у коришћење, а на име административних трошкова за осигурање уговора код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита. Чланом 4 став 1 уговора корисник кредита се обавезао да на дугован износ главнице, почев од дана пуштања кредита у коришћење па до коначне отплате, плаћа банци камату по стопи која износи шестомесечни LIBOR за CHF који је објављен на дан који два радна дана претходи почетку наредног шестомесечног обрачуноског периода за који се утврђује каматна стопа, заокружен на горњу четвртину плус 2,50 % на годишњем нивоу. Чланом 4 став 7 уговора корисник кредита се сагласио и својим потписом на уговору прихвата, без права приговора, да се висина каматне стопе и начин обрачунавања и наплате, аутоматски усклађује са променама LIBOR-а, изменама законских прописа и аката пословне политике банке, без обавезе уговорних страна да закључују посебан анекс овог уговора, с тим што је банка дужна да пре почетка примене променљиве каматне стопе о томе писмено обавести корисника кредита. Чланом 6 уговора регулисано је да корисник кредита се обавезује у случају доцње са испуњењем било које обавезе према банци у року плати банци законску затезну камату по стопи која је утврђена закључно са датумом потпуне отплате доспелих а неизмирених износа кредита. Уколико је уговорена каматна стопа виша од затезне камате уговорена камата тече и након што корисник кредита доспе у доцњу. У члану 7 уговора корисник кредита се обавезао да у циљу осигурања овог уговора код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита на дан пуштања кредита у коришћење плати банци премију осигурања у висини од 2,20 % од износа одобреног кредита утврђеног у члану 1 овог уговора по средњем курсу НБС за CHF. Чланом 10 став 5 уговора предвиђено је да током отплате кредита банка може на захтев корисника кредита одобрити конверзију кредита одобреног уз валутну клаузулу у CHF у кредит с валутном клаузулом у еуре, уз наплату накнаде од 1 % на остатак дуга. Банка је дана 27.05.2019. године понудила тужиоцу закључење уговора о конверзији са индикативним обрачуном конверзије у складу са Законом о конверзији стамбених кредита индексираних у швајцарским францима. Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Александре Вучетић од 06.05.2021. године, као и из изјашњења истог вештака на примедбе тужене, утврђено је да укупан износ средстава који је тужилац уплатио по предметном уговору о кредиту, по основу доспеле главнице, редовне и затезне камате, закључно са 09.03.2021. године, износи 181.958,80 CHF, односно 17.071.367,76 динара. Укупан износ средстава које би тужилац платио да је предметни уговор о кредиту закључен са валутном клаузулом за валуту евро на дан закључења уговора са уговореном каматом у висини одређеној у уговорима о кредиту исте врсте и трајања закључених са валутном клаузулом у еврима између тужене и других корисника кредита, чије се дуговање утврђује применом курса евра, за период од дана закључења до после уплате од стране

тужиоца 09.03.2021. године, по основу доспеле главнице и редовне камате износи 12.907.803,25 динара, док је тужилац по предметном уговору у CHF по основу доспеле главнице и редовне камате до 09.03.2021. године платио 16.618.100,31 динар. Тужилац на дан 29.02.2020. године, применом елемената уговора у еурима нема дуг, односно он је у претплати по основу доспелих ануитета за 7.607,17 еура, док на дан 12.03.2020. године претплата износи 13.447,05 еура односно 1.581.542,51 динар. Разлика између висине наплаћених средстава од тужиоца, по основу предметног уговора и средстава која би била наплаћена да је уговор закључен на начин и под условима одобравања кредита исте врсте у еурима, и то исказивањем разлике у односу на сваки појединачни ануитет, узимајући у обзир тачне датуме наплате ануитета, за период од почетка отплате кредита до 09.03.2021. године, када се у аналитици бележи последња уплата по основу зарачунатих и доспелих ануитета, износи 3.710.297,25 динара. Појединачне износе разлике наплаћених средстава вештак је навео у табели достављеној уз налаз и мишљење. Изјашњавајући се на примедбе тужене, судски вештак је поновним увидом у аналитику банке утврдила да је банка погрешно интерпретирала аналитику, због чега је дошло до нереалне разлике између обрачуна дуга банке и вештака на дан 12.03.2020. године. Из допунског налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Косте Шошкића од 30.05.2018. године произлази да је тужилац, као корисник кредита, на име накнаде за обраду кредита уплатио банци износ од 149.059,78 динара дана 29.1.2008. године, а на име премије осигурања уговора код Националне корпорације за осигурање кредита износ од 163.965,76 динара дана 29.1.2008. године. Према документацији коју је приложила банка предметни кредит је био покривен у валути CHF, што значи да је пласман средстава био обезбеђен са изворима средстава, односно актива и пасива су били у равнотежи у односу на валуту CHF.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, одлучујући о ништавости одредбе члана 1 став 1 и 2 Уговора о стамбеном кредиту, закључио да је ништава одредба предметног уговора о индексирању динарског дуга применом курса CHF, јер није утемељена на поузданом писаном доказу да је банка пре закључења уговора кориснику кредита доставила потпуну писану информацију о свим пословним ризицима и економско-финансијским последицама које ће настати применом такве клаузуле. По становишту првостепеног суда, конституисање валутне клаузуле има правно утемељење у одредби члана 15 Закона о облигационим односима, јер се њеном применом обезбеђује очување односно успоставља једнакост узајамних давања даваоца и корисника кредита. Међутим, банка у конкретном случају није доказала да је тужилац, као корисник кредита, писано упозорен на последице које може изазвати примена уговорене валутне клаузуле, односно није му предочила ризик у том смислу. Због наведеног, уговорена клаузула о индексирању динарског дуга корисника кредита применом курса швајцарског франка, која је предвиђена у члану 1 став 1 и 2 спорног уговора о кредиту, по оцени првостепеног суда представља неправичну уговорну одредбу, чијом би се применом нарушила еквивалентност узајамних давања даваоца и корисника кредита што их сагласно одредби члана 103 у вези члана 105 Закона о облигационим односима чини ништавима. Како је првостепени суд утврдио ништавост наведених одредби предметног уговора, последично је обавезао тужену да тужиоцу, у смислу одредбе члана 104 ЗОО, врати износе исплаћене по тим одредбама, са припадајућом законском затезном каматом сходно одредби члана 277 ЗОО.

Одлучујући даље о ништавости одредби о трошковима обраде кредита, из члана

3 став 1 под а) предметног уговора, првостепени суд је пошао од одредбе члана 1065 Закона о облигационим односима, па је закључио да је тужена могла наплатити само стварне трошкове, а трошкови који су изражени процентуално у зависности од новчаног износа кредита не могу бити такви, па поступање тужене није у складу са начелом савесности и поштења и добрих пословних обичаја. По становишту првостепеног суда тужена није упутила тужиоцу понуду односно образложење битних елемената уговора, што је била њена дужност, па је донета одлука као у ставу првом изреке пресуде. Како је утврђена ништавост одредбе члана 3 став 1 под тачком а) уговора то није било основа за наплату овог трошка, па првостепени суд налази да је основан тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену банку да му исплати износ од 149.059,78 динара, а који износ је утврђен из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, сходно одредби члана 104 Закона о облигационим односима. На наведени износ тужиоцу је призната законска затезна камата почев од 30.1.2008. године, као дана када је тужилац извршио плаћање па до коначне исплате сходно члану 214 и 277 Закона о облигационим односима, па је донета одлука као у ставу другом изреке пресуде.

Надаље, првостепени суд сматра да је ништава и одредба члана 7 предметног уговора, којом се корисник кредита обавезао да у циљу осигурања овог уговора код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита на дан пуштања кредита у коришћење плати банци премију осигурања у висини од 2,20 % од износа одобреног кредита. По становишту првостепеног суда, предметни уговор о кредиту, противно начелу савесности и поштења, не садржи обавештење тужиоцу о условима активирања обезбеђења у виду осигурања сопственог потраживања, о садржини Уговора о осигурању кредита и о статусу тужиоца изван Уговора о осигурању, те како за тужиоца као корисника кредита, није било предвиђено да оствари корист од осигурања банке код Националне корпорације, нити му је то објашњено приликом плаћања износа на име премије осигурања, који је била дужна да плати тужена, то првостепени суд сматра да није било основа да овај трошак тужена превали на тужиоца. Поред тога, предметни уговор о кредиту представља уговор по приступу, који с обзиром на финансијску и стручну доминантност тужене банке, од стране тужиоца као корисника кредита може бити само прихваћен или не, будући да је садржина предметног уговора унапред сачињена, те тужилац није имао могућност да учествује у одређивању садржине спорне одредбе уговора чију ништавост тужбом потражује, већ је исте могао само да прихвати, а што га доводи у неравноправан положај у односу на тужену банку, која је на основу напред припремљеног и одштампаног уговора уговорила обавезу тужиоца да сноси наведени трошак тужене у виду премије осигурања код НКОСК. Банка, као кредитор, свој кредитни пласман клијенту осигурава код НКОСК и то за новац клијента. Истовремено банка већ од клијента, као средство обезбеђења потражује заложну изјаву ради конституисања хипотеке. Дакле, по становишту првостепеног суда у питању је битан елемент уговора о осигурању између банке и НКОСК, док клијент банке, као корисник кредита, не остварује апсолутно никакав бенефит од осигурања банке код Националне корпорације, а сноси трошак плаћања премије осигурања и накнаду код НКОСК. Такво поступање тужене је у супротности са основним начелима правног поретка, пре свега начелом једнаке вредности узајамних давања, које начело је утемељено код двостраних уговора управо са циљем да се заштита пружи оној страни чија је уговорна обавеза у диспропорцији са обавезом друге стране. Како је утврђена ништавост одредбе члана 7 уговора, то није било ни основа за наплату овог трошка, па

је првостепени суд усвојио и тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му исплати износ од 163.965,76 динара, а који је утврђен из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, сходно одредби члана 104 Закона о облигационим односима. На наведени износ тужиоцу је призната законска затезна камата почев од 30.01.2008. године, па до исплате сходно одредби члана 214 и 277 Закона о облигационим односима.

Ценећи пуноважност уговора у преосталом делу, првостепени суд је нашао да је исти пуноважан и да може опстати у правном промету и без одредаба чија је ништавост утврђена у овом поступку у смислу одредбе члана 105 ЗОО. Сходно томе, а како је усвојио тужбени захтев тужиоца у погледу ништавости појединих одредби уговора и то члана 1 став 1 и 2, члана 3 став 1 под а), као и члана 7 уговора о стамбеном кредиту, првостепени суд није посебно одлучивао о евентуалном тужбеном захтеву којим је тужилац тражио раскид предметног уговора, нити о приговору пребијања који се односи на евентуални захтев. Одлука о трошковима парничног поступка донета је применом одредби члана 153, 154 и 163 ЗПП-а. На досуђене трошкове поступка тужиоцу је призната законска затезна камата почев од дана извршности пресуде па до исплате применом одредби члана 277 ЗОО.

Апелациони суд у Београду сматра да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку у потврђујућем делу разлоге које у целости прихвата и овај суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Наиме, правилно је првостепени суд одлучио када је утврдио да је ништава одредба члана 1. став 2. уговора, имајући у виду да тужена банка приликом уговарања валутне клаузуле није упозорила тужиоца-корисника кредита у писаној форми о свим правним и економским последицама валутног ризика, а што је битан услов пуноважности уговорене клаузуле о индексацији динарског дуга применом курса швајцарског франка. С тога се неосновано жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права, односно да валутна клаузула предметног уговора не може бити ништава, пошто је дозвољена у складу са свим материјално-правним прописима, посебно са аспекта информисаности корисника и девизног порекла средстава пласираних у динарима са ЦХФ валутном клаузулом. Наиме, иако је уговарање валутне клаузуле допуштено у складу са одредбама Законом о облигационим односима, у смислу клаузуле вредновања, тако да се новчана обавеза измирује у домаћој валути, али да се број јединица домаће валуте који треба платити одређује сразмерно вредности одређеног (уговореног) броја јединица стране валуте, она се примењује уз ограничење да се може користити само као мерило вредновања обавезе која се мора измирити у домаћој валути, како је прописано одредбом члана 395 тог закона. Међутим, валутна клаузула не може бити правни основ богаћења даваоца кредита на штету корисника кредита, стицањем несразмерне имовинске користи у односу на реалну тржишну вредност исплаћеног динарског износа кредитних средстава. Основна функција валутне клаузуле се исказује у очувању еквивалентности узајамних давања - једнакој тржишној вредности пласираних кредитних средстава у односу на враћени износ динарског дуга.

С тога је ништава одредба уговора о кредиту о индексирању динарског дуга

применом курса CHF која није утемељена у поузданом писменом доказу да је банка пласирана динарска средстава прибавила посредством сопственог задужења у тој валути и да је, пре закључења уговора, корисника кредита потпуно информисала о свим пословним ризицима и економско финансијским последицама, које ће настати применом такве клаузуле. У складу са одредбама чл. 12, чл.13, чл. 14, чл.15 и чл. 16 Закона о облигационим односима, банка је дужна да корисника кредита писмено упозори на могућност раста курса CHF, који је она, као финансијска организација могла и морала да предвиди и да о томе упозори корисника кредита пре закључења уговора. Обавеза банке да поштено поступи и упозори корисника кредита на стварни ризик и економске последице које таква клаузула производи, произилази из члана 3, 11, 17 и 18 раније важећег Закона о заштити потрошача ("Службени гласник РС", бр. 79/2005), односно одредбама члана 41, 42 и 43 сада важећег Закона ("Службени гласник РС", бр. 62/2014, 6/2016 (други закон), 44/2018 (други закон)). Идентична обавеза банке прописана је и одредбом чланова 13 и 15 Закона о заштити корисника финансијских услуга ("Службени гласник РС", бр. 36/2011, 139/2014). У противном, неиспуњењем наведених услова у тренутку закључења уговора, искључује и могућност судске заштите клаузуле о индексирању динарског дуга корисника кредита применом курса швајцарског франка, јер се применом те одредбе нарушава еквивалентност узајамних давања даваоца и корисника кредита, што је сагласно одредби члана 105 у вези са чланом 103 Закона о облигационим односима чини ништавом.

У том смислу су без утицаја и жалбени наводи тужене да првостепени суд није ценио неспорно утврђену чињеницу да се тужени на међународном финансијском тржишту задужио у истој валути ЦХФ, да би корисницима понудио кредите индексиране у ЦХФ, будући да током поступка тужена банка није доставила доказ да је писаним путем обавестила тужиоца да се на међународном тржишту задужила у одређеној страниој валути, те да се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу преваљује на тужиоца-корисника кредита. Наиме, сагласном вољом уговорених страна се, осим валутне клаузуле, као средства очувања једнакости узајамних давања, може конституисати и клаузула којом ће се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу у целости превалити на корисника кредита. Таква клаузула је могућа и правно допуштена када се банка, давалац кредита на међународном тржишту задужила у одређеној страниој валути и преузела обавезу да и враћање примљеног износа по том основу реализује у истој валути. У том случају банка је овлашћена да тако прибављена девизна средства непосредно уступи потенцијалном кориснику кредита. Међутим, пуноважност такве уговорне одредбе је условљена кумулативним испуњењем и допунског – другог услова. То је постојање писаног упозорења кориснику кредита на могући раст курса швајцарског франка који је банка као специјализована финансијска организација могла и морала предвидети и о томе упознати корисника кредита пре закључења уговора. Такво поступање банке условљено је императивним поштовањем основних начела облигационог права прописаних одредбом члана 12, 13, 14, 15 и 16 Закона о облигационим односима. Тужена банка, међутим, као економско јача уговорна страна током поступка није доказала да су информације о економско-финансијским последицама ризика прихватања наведене уговорне клаузуле достављене у писаној форми тужиоцу.

Према правном схватању усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 2.4.2019. године, уговор о кредиту производи правно дејство и

након утврђења ништавости клаузуле о индексацији дуга применом курса ЦХФ. У том случају, уговор ће се извршити конверзијом уз очување једнакости узајамних давања-тржишне вредности датог кредита, утврђене на основу званичног средњег курса евра на дан закључења уговора и исплату камате у висини одређеној уговорима о кредиту исте врсте и трајања, закљученим са валутном клаузулом у еврима између истог даваоца кредита и корисника кредита чије се дуговање утврђује применом званичног средњег курса евра.

Неосновани су наводи жалбе тужене којима се оспорава оцена изведених доказа, имајући у виду да је првостепени суд у складу са одредбом члана 8 Закона о парничном поступку, по слободном уверењу оценио које ће чињенице узети као доказане. У конкретном случају ова оцена заснована је на савесној и брижљивој оцени сваког доказа засебно и свих доказа заједно те на основу резултата целокупног поступка, што произилази из образложења побијане пресуде, односно могуће је закључити која чињеница је на основу ког доказа и из којих разлога узета као утврђена.

Без утицаја на правилност побијане пресуде су и жалбени наводи тужене да банка има право да обрачуна кориснику кредита трошак за обраду кредитног захтева као накнаде, као и премију осигурања код НКОСК-а, указујући да то није противно принудним прописима. Ово с тога што тужена није доказала да су тужиоцу на јасан и недвосмислен начин предочени врста и висина трошкова и накнада које прате предметни уговор о кредиту. Наиме, банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга, али под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита. Трошкови обраде кредита и пуштање кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику кредита у току реализације уговора о кредиту морају бити јасни, а могу бити исказани у процентуалном износу, кроз обрачун ефективне каматне стопе. У овом случају тужена није доказала, иако је на њој био терет доказивања, да је у предуговорној фази достављањем понуде информисала тужиоца, као корисника кредита, о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет. Тужилац није писаном понудом, која садржи све податке из тачке 5 став 1 и 2 Одлуке о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите (“Службени гласник РС” бр.57/06) важеће у време закључења уговора о кредиту, био јасно и недвосмислено упознат са износом свих накнада и трошковима кредита, па је уговарањем предметних накнада поступано супротно основним начелима Закона о облигационим односима и то начелу савесности и поштења (члан 12) и начелу једнаке вредности узајамних давања (члан 15), због чега су одредбе члана 3 став 1 под а) и члана 7 уговора о кредиту ништаве.

Такође, предметни уговор о кредиту представља уговор по приступу, који с обзиром на финансијску и стручну доминантност тужене банке од стране тужиоца, као корисника кредита, може бити само прихваћен или не, јер је садржина предметног уговора унапред сачињена, те тужилац, као корисник кредита, није имао могућност да учествују у одређивању садржине спорних одредаба уговора, већ је исте могао само да прихвати, што је тужиоца довело у неравноправан положај у односу на тужену банку, која је на основу унапред припремљеног и одштампаног уговора уговорила обавезу тужиоца да сноси наведене трошкове. Предметни уговор о кредиту, противно начелу

савесности и поштења, којом су странке дужне да се руководе и придржавају у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа, у смислу члана 12 Закона о облигационим односима, не садржи податке о садржини уговора о осигурању кредита између банке и Националне корпорације за осигурање стамбених кредита и о статусу тужиоца изван уговора о осигурању, нити садржи недвосмислене податке на основу којих корисник може јасно да изведе закључак о погодностима везаним за плаћање премије осигурања.

Како је последица ништавости спорних одредби уговора о кредиту враћање износа које је тужена примила од тужиоца по основу ништавих одредби, то је правилно првостепени суд, имајући у виду налаз и мишљење судског вештака финансијске струке Александре Вучетић и допунски налаз и мишљење судског вештака Косте Шошкића, одлучио као у ставу другом, трећем и четвртном изреке, обавезујући тужену да тужиоцу исплати износе које је исплатио по основу ништавих одредби, са законском затезном каматом како је то тражено прецизираним тужбеним захтевом, правилном применом члана 210 и члана 214 Закона о облигационим односима у вези члана 104 став 1 и став 3 истог закона.

Наиме, стицање без основа, односно неосновано обогаћење је стање премешене равнотеже између две имовине које правни поредак не одобрава и право на тужбу заснива се на идеји да корист коју је неко неосновано стекао не треба да задржи него је мора вратити ономе коме је она правно намењена, другим речима неосновано постигнуту корист треба вратити лицу за чији је или на чији је рачун она стечена, обзиром да је неосновано само оно обогаћење које се правно не да објаснити јер се не темељи на правном правилу садржаном у ма ком извору права: закону, правном послу, одлуци суда односно државног органа.

Са наведених разлога донета је одлука као у ставу првом изреке ове пресуде применом одредби члана 390 Закона о парничном поступку.

Међутим, не може се прихватити као правилна одлука првостепеног суда у делу става првог изреке којим се утврђује да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 1 став 1 којом је предвиђено “Банка ставља кориснику кредита на располагање дугорочни кредит у износу од 145.300 CHF у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, с обзиром на то да је наведена одредба уговора у складу са одредбама чл. 1065 и 1066 Закона о облигационим односима, а тек је у ставу 2 овог члана уговорена девизна клаузула чију је ништавост суд правилно утврдио.

На основу изнетог, а применом одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП, ожалбена пресуда у овом делу је преиначена, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца и одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

Такође, основано се жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка који су досуђени тужиоцу одлуком из става шестом изреке побијане пресуде.

Наиме, одредбом члана 153 Закона о парничном поступку прописано је да

странка која у целини изгуби парницу дужна је да противној странци накнади трошкове, а ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова.

Имајући у виду цитиране одредбе, те успех тужиоца у спору, тужиоцу припадају трошкови првостепеног поступка за заступање од стране адвоката на име састава тужбе и два образложена поднеска у износу од по 22.500,00 динара, приступа на 10 одржаних рочишта у износу од по 24.000,00 динара, приступа на пет неодржаних рочишта у износу од по 12.750,00 динара, састав жалбе у износу од 45.000,00 динара, увећани за трошкове вештачења у износу од 17.500,00 динара, на име судске таксе на одлуку у износу од 68.917,00 динара, што укупно износи 502.667,00 динара, све обрачунато по АТ и ТТ важећој у време одлучивања.

На основу изнетог, применом члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку одлучено је као у трећем ставу изреке.

С обзиром на то да је тужена успела у жалбеном поступку само у незнатном делу, то Апелациони суд у Београду сматра да истој не припада право на накнаду трошкова другостепеног поступка, па је на основу одредбе члана 165 Закона о парничном поступку одлучено као у ставу четвртом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић